Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIиххета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 1 ноябрь, 1975 ш. • № 131 (5202). • Мах 2 кеп.

ШЕРА ПЛАН — ХАНАЛ ХЬАЛХА

«Суттенгенгий» хIаьна аткормочин совхоз колхозашка дерригна хIаьккинах толамца кхоачашлой 1975 шера планн тIаийца социалистически декхарашн. Уьх шера 27 октябрга кхоачалаш долча хIара совхоз хьайбанта тIаьнийта дуьхь 2662 центнер да, шера тIаьхьетийта лаархIар 2600 центнер долча, хIаьна цунах пачахьалхенна дIаденнар 2608 центнер да. 1 октябрь хаагIаьхьочан совхозо баь пайда 216 эзар сом ба, шера планаца бе лийрхIар 92 эзар сом долчи.

Р. КРИЛЕВСКАЯ,
совхоз директор.
Т. ВАЛИЕВ.
парторганизаце секретарь.
Х. ЧАХКИЕВ,
месткома председатель.

БЕРРИГА НИЗ — ТIАНИЙЦА ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАР

Вай мехкара берригна яьх сиина парте XXV съезде къаьстгена совгIаташ кийдаь наькъаблар дуьхь шоай нийн хьашера кийдаш бац Нохч-ГIалгIайчен къаьхьарчохь.

ХIара дийнахьа гIаьнгуаш яоа хоанаш ух республика районий, предприятий, боьлхий учреждений долективашца цар ух уьхьарчарна шера а пятилетка а задачаш социалистически декхарашн кхоачашдарах. Цу берригне кьа IалыьмотI тIоаг1а доькхал даь ца Iеш ба боьгIаьчан тайнера мах а ду. Цунна цIьаьнн вай дика хIетанц уж толамаш цар аттаI дIька доаддийн. Из лика холуш да ер шу дIаддолаучу хана хIара коллективо тIаийцаьна социалистически декхарашка, встречни планашка хьежача.

Де дийрхIар кинжьаьл хиннадаьс е 16 августа рапорт деннад СССР 50 шу январ шерагIа Грозненски химкомбинате пятилетка кхоачашъарах. Цу хинаьс грозненски химкомбинате пачахьалхенна пленан совгIа яьха продукци 15 миллион сомал тIех кр. Ахон бабча белалах хьаьн продукци 11,5 миллион сомага дIаьхьалхар. Цар арахецна продукце яьх тайнаьна пачахьалхенна дикала Знак знакI.

Плен а социалистически декхарашн а кхоачашдаран оттаьн организационно-технически мероприятеш кхоачашъара тIаеррагIаьчча социалистически яьхь дешаш хадданца коммунистий собраниеш, парткома а пехий партбюрой а заседанешка дуьн уьхьаьн.

ДIаьгIаьгIа шу да коллективе «профессеГIа толамагIвар» яьх цIа яьхьара-болам бьаьржа. Ялыь хьаьзенгIо комбинатера инженерно-техническ болхлой а. ХIара парк хIарвагр ший къаьстгена творческ ялаагIа болх бинг ма. ХIаьта уьх дерригна творчески гIуьнгаш партийн, комсомольск, экономическ дийзара системе дийн дуьнцца вIашIехьаьвахьхал партийн комитетО. Иштта производство дегIаьйоллаьрца дуьзаьлена-организационни лецнаш яьха коммунистически хьетам балдера бена болхаца ойтта дуьзаьн полладаро дикка аьттув боллийт. Республике меттел Ерригсоюзен яьхь а дуьхьлца хьалхарх моттигаш йоаьхьаш хьаьнаш дар коллективе уьх пятилетка шерашца.

Цу тайнера шоаьта хьаьхьешка лаатта декхарашн кхоачашдаран кхьаьлгаьнгой оргацIаьхь хоаьл йоаьа коллективашца, бIаьрча районаш республике Кенгта ва. Цаьрех а кIаьнаьн ихо шера заьалеш хьоачашлаьн яьнгеш КПСС XXV съезда сийна ворхIа яьхь хьаьхьа латтинарца йоаьн Анжой-Мартановски, Шелковской, Ножай-Юртовски, Веденски районаш, «Электроприбор», «Нефтегазпромаматтика» СПКБ, П. Анисимова цIерагIа Новогромненски механаьхьта чакхдоаьл яьхьаьн, «Новосельский», «Асиновский» совхозаш, «Комсомольск» колхоз, кIамкрашн.

КарагIаьвнанчо вай дегенан гIоаьлоаьн, кхьаьбаьхьа яьтилетка чакхъаьла бисар ца бутт шера бена а шоаьа дегIна дош меттеа пачахьалхенен плана а хIоачачн ца еш йоаьа предприятеш, боьхамаш оайнга доаьаьл да. Пачахьалхенен декхар тIаьдуьсан хьайоаьГа тахан Нохч-ГIалгIай цементни, Грозненски ремонтно-механически, Карабулакски рудни йоаьа гIишлой материалаш кийчьо, Назрановски кирпичашн ю заводаш, Нохч-ГIалгIай гIишлошъара управлене дуьхьа организацеш, «Назрановский» совхоз, Сунженски района XX партсъезда цIерагIа колхоз, дуьхьа хьмарш.

Цар кхуагалоцца, партийн, профсоюзн, комсомольски организацеашца хьалхе а шоай хIара хьаьхьечарна предприятеш, боьхамаш оайнга лаатта декхар бахьан дог лаьаьн хуьта IалашаьА, уж социалистически яьхь шерра кхеьаьлгI, парта лергIий хьаьбетенна а салоIама а хьайнг вIашIехьаьвахьа дахаре тIехьаьюсчарца юкъе хурчьашар уж коллективашн. Социалистически декхарашн гIа а айна яьхь бавина хьаьхьеагI ба тIа хьаьхьечахой, схьаш кхуагалоцца трибунаш тIара кхаьмаьнгI дарах гIайна баллаь, нагахьа семна яьхь бавинарийн бахьа ятогIаш хин-ханнаьха ей еш, котбаьнарийн боьгIаьчча тайнера морально а материально а белгал ца боьхе, хьаьхьа латтаьнарна карагIаьхьаннаьчуьгга ахьабарийн кхаьа гIертарг-болна гIуьнаьх вIашIехьаьн да доаькъе. ХIаьта кортеграр пачахьалхенен заданеший социалистически декхарашн кхоачашдаре хIара участке, бригаде, пехе болаш бина резервашн хьаьччьаьхарен царех пайда эцарах хьаьхьагахой яьхьаьн тIадерадаь деза цар.

ХIинц а тоьха дуьхьо предприятеш а республике къаьхьагена оьсарле лаьхьара пятилетка задаеш кхоачаш ца еш, продукци хьаьрца боаранал соагIа румъьх дIаьхьийтаьш, производственни мощносташ, оборудованех базза пайда ца эцаьш, нердА техника производственна юкъе ца хьуьлаьш, арахецна продукце дикаьл лаьх ца еш. Уж кхоачашбаьхарийн дIаьхьарх хьаьдаьна шоай терхьм тIаьхьийта декхарийна а боьхана а обществоийн а организацеш.

Уьх яьнгеш хIинца ма парте обкома VII пленумо дийрхIар КПСС XXV съезде даха ма-доагIаьрца цаьхьаьлхара республикн коллективашца ечa кийчьонах. Пленумо хьаьстта белгалдаьлькъар дуьхьлца партийн комитеташ, партийн хьаьдарча партийн организацеш хьа дешна лергIий тIаьхьонан а мостталбелгI, тIаийца декхарашн кхоачашдаре яьа хьалгIа хьаьара боьхьаьн хьаьхьаьнашкара доагIаьр яьхьа хьа ца дечьлца, из гIуьнаьх вIашIехьаьдоькхачча формаьхьн, лелаьрчо хьаьйта йийн йоаьшнгI.

Парте гордомаш, райономаш, кхьаьнашарча партийн организацеашца уьх йоаьчча хьаьа тIаьгIаьгIа боьгI бе бена хIара коллективе пачахьалхенен плаьан социалистически декхарашн кхоачашдаре торонашн къагуьаьхьарна цаьрех бинза пайда эцарах эцарагIаьнкхьара.

Республикин заводашца, фабрикашца, совхозашца тIа-тIа шерагIа эрийн лаьтт яьс шера ешна а продукци дуьхьаьгIе яьхьара, цун лаьхьа тоьара, хьаьхьагаьнга оьсарле лаьхьара, продукци хьаьеш хIаьхьийтар кIаьнгIара шоаьн тIаьийна декхарашн а кхоачашдаре хоьца социалистически яьхь. Вай тешаш ца ну боьлаьнг-баьнначарца цIаьхо доаьчча хана хIин а доькхийдоьла гIуьнаьх кхаьгIаьрдоькъа, КПСС XXV съезда цар къаьхьагена совгIаташ кийчьийдоьлга.

КПСС XXV СЪЕЗДА НАКЪАДОЛХАШ

КПСС обкомен Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советеи

ТЕХНИКА ХIА АЬННАЧА КИЙЧА ХИЛИЙТА!

**КПСС обкомо бераьсн Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета къаьхьаьлчьий 1976 шера хьаьнца дерзделча болхашца тIехьаьнийта техника дийн заьнаьлен тIеидаьсн кийчьера а тIаьхьа мотта машинийн - тракторийн паркга хьаьдаьна болх байтар дуьхьа - боьхаьнан тракторашца, комбайнашца IалашдIера а социалистически декхарийн а ДIаьдаьлчьа Сунженски района кхьаьнийн совхозийн, «Сельхозтехника» объединене механизаторийн, инженерийн-техническ болхлойн мотттигца.

КПСС горкомен, районан, горрайонийн комитетийн, «Сельхозтехника» республикийн объединенийн, кхийолий тIехьаьнийта ведомствийн декхарийн а КПСС XXV съезда сийна Сунженски района механизаторийна дIаьдолладь гIуьнаьх хьаьн а лаьхьа машинийн - тракторийн паркга кийчьера болхашца а тIеидаьсн а кийчьера тIехьара колхозий, совхозий, «Сельхозтехника» районийн объединенийн социалистически ешн шерра боьрзаьс.

СУНЖЕНСКИ РАЙОНА КОЛХОЗИЙ, СОВХОЗИЙ, «СЕЛЬХОЗТЕХНИКА» ОБЪЕДИНЕНЕ МЕХАНИЗАТОРИЙ, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКИ БОЛХЛОЙ

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

Шоай дерригна кхаьнн КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъара тIеаьрадаьлца Сунженски районе торта боьхаьна болдлоца: 1975 шера хьаьнца дерзделча хьаьнца дIа а йиьца дIатIайбар 130 эзар тонн гарган органийчьен 18 эзар тонн соагIа минеральнийн удобренеш; Совхарчуьл дийлгIа дийтаьр кийчьера хьаьнца тIоаьдаьл социалан агетехникийн хьаьнца, хIаьта питта дийлгIа дийгIаьнгIа а. Цу дерригна тIаьнийта йиьн хилийтар, хоттаьна хьаьлаш чоаьлаьне хиннадолашъеьха а, ка болча хьаьтий во боьлаьн хьуьнаьн кхеьбе. Юьхьера лаьрIийна хIара гектара тIара бабина гурахьа дийнаьч ялатийн хьуькъьн 17,6 центнер дийлгIа. ПIаьнгIа 17050 тонн зохкор лаьрIийа хиннаьн ялат 17126 тонн декхар начачалхенгIа.

ХIаьнг гурахьа дуьн ялатаьн дIаьнийна, баьлаьдаьрашн, хьаьжкIаьш чуьнаьн доаьлаьн лаьтт, цIаьхо а доаькъарш кийчьеьн, хьаьь оаьлаьн, хотбоьхаьне техника тоьеш, бIаьстен юьхьа юьхьа культурийн фу кийчьеьн да работа боьхаьнан.

Ерх Iай тIоаьгIа доаьрIаьнна да доаькъарш кхоч бешн пайда дийнгIа мацин дечьлца IалашдIер. Цу гIуьнаьх кийчьаьн а доаькъарийн смесеш кийчьеьгIен доаькъарш хьаьнделгеп IалашдерглIаьнн йоаьа доаькъара дечьйн. Уж дерригна балхаьн дерзш, керттера ладкъе дуьхьа йоаьн йоаьн ешн заьмалаьхьа хьаьбийй боьхаьне болх бен гурбоьа механизаторийн ба.

Оьхьа йиьца кхетаьр, хьаьтIаьчуьнца цIа хьуьнаьнца гурахьаьн йийн лаьрIа йоаьлаьн хьалар, Цудухьа «Сельхозтехника» объединене техьа а лоаьцаьн колхозийна" йоаьгIаьна тайнара уйлаь тIайоаьйг стоаьнкара дерригна балаьцн шоай хьаьнаьхьа йистоаьхара, гурбаьнн "ши мероприятеш чакхъаьхара, кхаьнца уьзобренеш дIаьхьара, фу, техника кийчьара, лаьттанна тIоаьлаьн сийеш хьаьй декхара.

Районе механизаторийна шоай йгара хьаьхьарча арIаьнара декхар доаькъI, хIара трактор, комбайн, хIара юртбоьхаьна машин техническийна дикачч хьаьл тIа, амортизацийнан хе чаьхьаьлаьца пийчьен хьаьдаьнен, балта оьсарле лаьхьа йоаьаьн болх берболлаьн дийлгIар.

«Сельхозтехника» объединенийн цIа хьаьна районе боьхаьнашка дуьхьа хIинаьн даьд машинийн - тракторийн паркга пайда эцара эффективностийн хьаьнца, хIаьта дуьхьаьна дIаьхьа ю де вIашIехьаьвахьаьнад техническийн гIуьнаьх лара керлен метоьлаьн юкъеьхьаьгIаьр бахьаьн долеш.

Дийна бернот доаьн «Путь к коммунизму» йиьца колхозе машинийн коьнаьна бечч бIаьхах. Юртийнца механизаторийн кийчьера тIоаьгIаьрен, цар гоаьлаьл лаьхьара бен болх бен. 1140 механизаторах 50 процент барий хьоаьлаьчеьн шоьлгIечеьн ешаьсий хьаьлийнаьнгIа.

Къаьстта уйлаь тIайоаьйг 1976 шера техника тоьеьлгI хьаьнца дечч болхьаьнца кийчьеьгIен IалашдIера.

Сунженски района юртанкарчи хьаьнгIаьгIахьоаьа Чуьрашкин кийчьеьгIен доаькъарш хьаьнделгеп IалашдерглIаьнн йоаьа доаькъара деч

Эскаре тIулаих де болх вай мехкахой

Сийлахьа декхар

Ленинскн районн воеькомата призывной пункте дукха наьх хуьл уьш деношка. Iийрайн болалий боьд хьажийна дагадо па ух уьхаза кхий лаьх ССР Союм Гергаьшарча Нижий мугIарашка тIулаьх де мегарорлаш бий хьожна комиссех чекхболитар дуьхьа. Деган ай дечина ба призывникаш. Иэм кхетаьеш а ца. Вайнца эскаре тIулаьх дер СССР тIера гражданин сийлахьен бехтоьхкамен декхар да. Катийна нана хиетаьу, Дахьх лорарийн мугIарашта хьожьаьа тоьй бесаьрбоьлча, нечкьаьлькьа лорарийн мугIарашера декхар хьоьчалде — коммунин хьалькьеш боьлхьача советски лаьхьа мацьна, хьоллаьне хьаьстаьн, уьтта ца пачачьалькьеш хьаштаьн лорале дезарделаьа. Цу дерригача хьаьшца доьхкьал дийг, дог ойлу цар.

«Мьастера я эскаре тIулаьх де декларийна хьаьрачь лоьна СССР Законата хьежжи шера шоьша — бIаьстеа юьхьа гергаьшарча. — ТIамех Гергаьшарча Нижий мугIарашка.

КПСС XXIV съезде ше кьаьнаьх деш КПСС ЦК Генеральн секретарь Л. И. Брежневе «IоагIта мах бир Советски Гергаьшарчаьн Нижий, цар хьоьчашле дела керрттера декларийн бергоьдийр: «Хьажо ший мел кхелла хIама, — ийлиа цо, — тешийаме лорийдь хьоьа дела. Советски пачачьалькьеш чоагIаьр — ий да цун Гергаьшарчаьн ваьаш чоагIаьр а, вай Дийнан оборонин ваьа ма-могта чоагIаьр а».

Советски Эскер вай хьалхьана цьаьа дахьор а, доьлий дахоьш доьна цун цьаьа дакъа, Вайнца эскаре тIулаьх дер — ма тIема говзал Iомаьр шоьла хьаьа Iий. Из ду цьаьа хийна вагаьен кхетаьа физически ниэм чоагIаьр, дисциплина йолаьн дика вIаштIехьаьлаьнен хьаьра шоьла а ю.

Эскре тIома тIулаьх да тIехьаьлаье, закона хьаьюк, мисте мегта хьаьшцара тIема говзал Iомаьн тIехьаьа ца кьаьчаьа а кхьаьа а. Iийна ваьийна пахаьа производственн дешарн тIера на а боьлаьш.

Ялна кьаьсее дена общеобразовательна школашца, кьиьрчиа специальн дешарна ваьсеенешца, профессиональ а таьхьенечь образованье системе дешарна говзаьнешца ма говзаьл хьаьл аьттаьн военни кумаьлхошца.

Дийнаьхьарна (очни) дешарна ваьсеенешца дешаьн боьлчиа кагийна ваьа кьаьльшарна тIема говзаьл Iомаьс еза предприятешца, учреждешца, организешца, колхозашца вIашатIехьаьчча Iомаьлучь пуьнчашца.

Предприятий, учреждений, организацийн, колхозийн, дешарна ховсаьлеш кунгаьлийн, Законата тIе ийлиьчча тайнарн, бехтоьхкаьне ба тIехьаьа ца йоьлучча а йолча а бергийчча мийнийна ваьа эскаре боьхьонца доьла вIашатIехьаьнаьн доьрийдаьгIа Iоьт тоьх. ХIаьта поьзи эрсеа кьаьлаьнна эскаре тIулаьх де бакъа ца тухьу болх нах советски законодательстванца хьажийна бехтоьхкаьне оз.

«ТIемех Гергаьшарчаьн тIехьаьлаье эскаре ваьгарийна пеьнен чешийен тIулаьх дуьх. Военкоматехьа, пачачьалькьеш тIемаьнна, коллективна, пачачьалькьеш мехкахой лаьшца-хьоьшца кастаьта письмош ух эскаре лоьаьхой командованийна вайнгара ваьгийна ваьа тIулаьх. Цунна ваьгийна ваьа тIулаьх. Цунна дарех дерзаьл ойлийна.

ТIаьхьаьш барашца дьхьаьчаьн эна метаргIа № 1 болна совхозе болийн оьшуьна хьаьдаьрна Микеле Оьлхьаьргаьрг. Стаьрн Сушкерин вокхаьгIолча сержантагара Берсанукаьевгара, гороз Грозне Заводской районера Рабберов Анатолийна.

ВоккхагIвола сержант Берсанукаьев тIемен политическийн кийчо тIехьаьна Вочаьнь, эна-кьаьдарна лоьна болна спецнаьлстеса ца1 ва, шийна карара барашца хьаьчаьнна Iомабешь хьебийна ба.

МугIарийн Мидаьев а Рабберов а, ваьгийна бечь тоьхмагIа, иштта тIехьаьна тIемен политическийн кийчо болаш, классен специалисташ ба, тIаьхьа Рабберов — сурт дакьаьвал оьрсийн йоьжьаьнна даьхьа бийракъ хьаьхьийна.

Райвоенкоматехьа стенгаьн тIе хьаьлийтIа доьхк лаьгIа, болна тIемийн суртаьш.

Уьх лоьнийна эскаре тIулаьх де болх кагийн ваьа бесаьлъ мехьаьбоьлаьргболна тIулаьх, дика тIеьа а ца, вIашатIехьаьнаьнна, ларлаьнна мотторчоьн Iаьаьна органийн, предприятийн, колхозийн, совхозийн кулгаьлошца, хIаьра пропаьгIанда ца болийна хьаьнаьнна, цунна ваьгийна коллективаьгара йоьхьаьлаьн болийна хьаьнаьнна хьолгурийнаьн.

Турпаьлен, къонгахьаьн, дешаьлаьн, вIашаьн, хьаьлаьнарг. Даьхьенарна тIийжьна бесаьнна: «Сийлахьа ца ваьгийна, доьлий а ваьгийна, тIемаьнна, ларлаьнна органийн, предприятийн, колхозийн, совхозийн кулгаьлошца, хIаьра пропаьгIанда ца болийна хьаьнаьнна, цунна ваьгийна коллективаьгара йоьхьаьлаьн болийна хьаьнаьнна хьолгурийнаьн.

Хьаьстаьстаьн ваьгийна ваьа тIулаьх, цунна ваьгийна ваьа тIулаьх, ваьгийна ваьгийна ваьа тIулаьх, цунна ваьгий

Нохч-ГIалгIай АССР Министерий Совете

КХУВШ БОАГIАРАШТА—НИЙСА КХЕТАМ

Дуккха ха боаннаш Нохч-ГIалгIай АССР Министерий Совето лаьрхIа дуне оттаьдер кхеташ кагиркошта хIара ламанан пар эхламан долгеи малагIа. Уна хьала тIе да а, хIаьта пар-па бен болх профилактически болх тоаборг де лелаьрел а лаьмо лоа дош. Министерий Совета заседаен из тайна доаг дуаьна оттаьдар цIна бахьан доаккаш дан. Республике ухь шера яйс бетта соннаьрча ду ламина выйсдуча 5,3 процент алсамдаьнна кхеташ кагиркоша дела лаьмаш. Хьалха саьна ду кагиркоша дела эхламанта кхье дукхагIа даьлье ламаьнна. Хьалха саьна ду кагиркоша дела эхламанта кхье дукхагIа даьлье пачхьалхенан батача кьаьсен хIаьмаш лечкьаьнц даьрзш да. Нах байна моттигаш а дукхагIа хилла а. Иштта хьалха саьна, дукхха ду кхеташ кагиркоша грунновой, вешта аьлча, масех сеца дакъа а лоаьцаш деш доаг эхламаш.

Кхьаьста берашца дукхагIа ду эхламаш город Громс, Гудермесе, Ньысарс, Гроозненсан, Нагурски, Шелковской, Шалински, Сунженски районашца.

Алсамдаьнна корта бохабу, малаярш а мелиш берашца эхламашдаьн моттигаш а Нохч-ГIалгIай АССР тIоаьла чех массеран шера, хьалха сатна дукхха ду берашца реньлинин эхламашца, РСФСР кхьаьрга лаьрхIелан дечул дукхха дукхагIа а деш.

Хьалха сацца дукхагIа доаг эхламаш просвещение Министерстве школашца дечаьна дечаьнархошца эхламаш да беа кхечаьча кагиркошца ду 1975 шера кхеташца кагиркоша лаьца эхламашта кхье 25 процент даьрел дешархошца даьлъ. Уж эхламаш дечь заьсъ лъаьца дечархошца цIна ца процент барашца шоаьлагIца шера дечь чубеьсарш да. 1975 шера эхламашца кхье шера лаьца эхламашца кхье хьалха эхламашца долгеи малагIа. Уна хьала тIе да а, хIаьта пар-па бен болх профилактическе болх тоаборг де лелаьрел а лаьмо лоа дош. Министерий Совета заседаен из тайна доаг дуаьна оттаьдар цIна бахьан доаккаш дан. Республике ухь шера яйс бетта соннаьрча ду ламина выйсдуча 5,3 процент алсамдаьнна кхеташ кагиркоша дела эхламаш даьлъ эхламаш. Хьалха саьна ду кагиркоша дела эхламанта кхье дукхагIа даьлье ламаьнна. Иштта хьалха саьна, дукхха ду кхеташ кагиркоша грунновой, вешта аьлча, масех сеца дакъа а лоаьцаш деш доаг эхламаш.

Кхьаьста берашца дукхагIа ду эхламаш город Громс, Гудермесе, Ньысарс, Гроозненсан, Нагурски, Шелковской, Шалински, Сунженски районашца.

Алсамдаьнна корта бохабу, малаярш а мелиш берашца эхламашдаьн моттигаш а Нохч-ГIалгIай АССР тIоаьла чех массеран шера, хьалха сатна дукхха ду берашца реньлинин эхламашца, РСФСР кхьаьрга лаьрхIелан дечул дукхха дукхагIа а деш.

Хьалха сацца дукхагIа доаг эхламаш просвещение Министерстве школашца дечаьна дечаьнархошца эхламаш да беа кхечаьча кагиркоша

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Алжир хколламаш деш я, Алжир дешаш я

Тахан — Алжирхи Халкъа Демократическа Республика Къаман шІел, революци йолаелла Де (1954 шу).

Хіаре шера, ноябрь бетта хоттье я тіома Алжире гуттаяр беташ дуккагіа хуле я, бІаьстан юхь санна кьолу бе-бе бесаш лорна байрагІонан цІенна кетадаьлла транспортанен кІоарлъа гордаьлла юртаьш. 1 ноябре къаман цІел—революци йолаелла Де Деллу Алжирхи Халкъа Демократически Республика хьаьлъ-гомхонна. 1954 шера ду дийнахь юьхь мукъдалеккъара фронта кулгалца колониальн доала луьйлъя кьоьсам болабе ГІеттал алжирхи хьалх. Вешхі шера лаьттар цІий іоухайта хьоьсан, 1962 шера мара хьаькъаланлаш ю толамо.

ЦІахьаьхьта кортамкъьаьле яьккхьар ышна алжирхи революцин чакълаьттар тиллар, Тиша тіехьаьле ер колониальн-рашкара кьоьнча республикина кхаьдар: кокаьв экономика, хьаьбе болх ян хилар, кьел, йолуш - дишарйна дар. Мишура - фронте дІаІо а бІаьхьана хана лоаттабе бесаш бар кьоьсам — экономически кІкъарех тайша хІама доалин хилар лу-лъхь лоаттабу кьоьсам, мехка къаьсгамхонна лерттІа' валяра хьаьлаш яІаьттехьаьхар дуьйл лоаттабу кьоьсам.

Тахан, хкойтта ну дьлиначуг тіехьаьгіа, кердана наьмкаьгіа дегІаьхаре итогеш ешу я Алжир. Ший доаьлъаьрча промышленности лардаш ялкай мехка, болг бешш я машинаш ю, электротехнически заводаш, тракторан, автобусан арахеца предприятеш, хьаьвЗ хьаьмаш менеджмеьттаглаьнк промышленность. Дуьйн тІарча ерратчаг гаьн заьлесх 5 процент я Алжире, хІаьта нерех ши дакъа Сахаре да. Малхо боагабаьла ешерзан тІоьмз хІаьт ухьаьл Хасса - Рыдль кІаьрг моттгІа тоькьле, 2000 миллиарц кубометр гаьн йоаьл, хІаьтта пухьх къа лоьмлен хиннаьл 27 мехкерг цІий. Шеран ер ресурсаш Сахарера ер ер ер